

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kun Judit (címe) ügyvéd által képviselt (felperes neve, címe) felperesnek a ... jogtanácsos által képviselt Budapesti Rendőr-főkapitányság (címe) I. rendű és a dr. ... jogtanácsos által képviselt Pest Megyei Rendőr-főkapitányság (címe) II. rendű alperesek ellen személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. február 15-én kelt 33.P.23.074/2009/22. számú ítélete ellen a II. rendű alperes részéről 23. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja, és a II. rendű alperes illeték fizetésére való kötelezését mellőzi, és megállapítja, hogy a 21.000 (huszonegyezer) forint kereseti illetéket a Magyar Állam viseli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a II. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 15.000 (tizenötezer) forint + áfa fellebbezési költséget.

Megállapítja, hogy a 36.000 (harminchatezer) forint fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I. rendű alperes a fogatosított személyes szabadságot korlátozó intézkedéseivel, a II. rendű alperes az előállítás során keletkezett testi sértés okozásával megsértette személyes szabadsághoz, emberi méltósághoz és testi épséghez fűződő személyiségi jogát.

A jogsértés megállapításán túlmenően az I. rendű alperest 400.000 forint, a II. rendű alperest szintén 400.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte.

Előadta, hogy a felperes elfogásáról, az előállításáról készült jelentések a megalapozott gyanút alátámasztották, a felperes előállításának törvényi feltételei fennálltak, és önmagában az, hogy a felperest bűncselekmény elkövetésével gyanúsította nem tekinthető felróható magatartásnak még akkor sem, ha az eljárás nem vezetett a bűnösség megállapításához.

Hivatkozott arra is, hogy munkatársai az előállítás során a jogszabályi rendelkezéseket betartották, így a jogellenes fogva tartás nem állapítható meg.

A II. rendű alperes elsődlegesen a per megszüntetését kérte.

Előadta, hogy a Ptk. 349. § (1) bekezdése szerinti kártérítési felelősségének az előfeltétele a jogorvoslat kimerítése, azonban az iratok alapján az állapítható meg, hogy a felperes a rendőri intézkedéssel szemben panasszal nem élt, ezért a per megszüntetésének van helye.

Másodlagosan a kereset elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy a felperessel szemben a testi kényszer, illetve a bilincs alkalmazására jogszerűen került sor, ezért a kártérítési felelőssége nem áll fenn.

Állította, hogy a nyomozás megszüntetésére vonatkozó határozat nem jelenti egyben a rendőri intézkedés jogellenességét is.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az I. rendű alperes megsértette a felperes személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy ... napján a felperest a II. rendű alperes által fogatosított intézkedést követően fogva tartotta.

Megállapította, hogy a II. rendű alperes megsértette a felperes személyes szabadsághoz, testi épséghez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy a felperest ... napján elfogta, vele szemben testi kényszert alkalmazott, sérülést okozva megbilincselte és átadta előállításra az I. rendű alperesnek.

Kötelezte a II. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 400.000 forint tőkét és ennek ... napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, valamint bruttó 24.000 forint perköltséget.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és kötelezte a II. rendű alperest, hogy az államnak külön felhívásra fizessen meg 24.000 forint illetéket.

Megállapította, hogy a felperes személyes költségmentessége folytán a további 24.000 forint illetéket az állam viseli, illetve a fentieket meghaladóan a felek a költségeiket maguk viselik.

Az ítélet indokolásában ismertette az Alkotmány 54. §-át, az 55. §-át, a Ptk. 75. §-át, a 76. §-át, a 84. §-át, a 339. § (1) bekezdését, a 349. § (1) bekezdését, a Pp. 3. § (3) bekezdését, a 4. § (1) bekezdését, a 164. § (1) bekezdését, a gyülekezésről szóló 1989. évi III. törvény 2. § (1)-(2)-(3) bekezdését, a 8. §-át, a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 1.§, 2.§, 11.§, 13.§, 15.§, 16.§, 19.§ és 29. §-át, a 33. § (2) bekezdését, a 47. §-át, a 48. §-át, a 62/2007. IRM rendelet (szolgálati

szabályzat) 57. § (1) bekezdését, az 58. § (1)-(2) bekezdését, az 59. §-át és a 60. §-át.

Elsődlegesen a II. rendű alperes permegszüntetési kérelmére tekintettel a Ptk. 340. §-a alapján az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy a kényszerintézkedéssel szemben előterjesztett panasz benyújtásának az elmaradása a perben döntő jelentőségű-e.

A felperes nem élt a kényszerintézkedéssel szemben panasszal, azonban az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a panasz benyújtása sem lett volna alkalmas a kár elhárítására, mert a kényszerintézkedés foganatosítása alatt az nyilvánvalóan nem került volna elbírálásra, ezért az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes erre való hivatkozását alaptalannak ítélte.

A garázdaság vétsége miatt indult nyomozást az eljáró hatóság megszüntette, mert nem volt megállapítható a bűncselekmény elkövetése és az eljárás folytatásától sem volt várható eredmény.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az egyrészt egymásnak ellentmondó, már a büntetőügy során rögzített vallomások, másrészt a felperes cselekvőségét rögzítő videofelvételek, és az egyéb bizonyítékok alapján az alperesek a kényszerintézkedés jogszerűségét bizonyítani nem tudták.

Az elsőfokú bíróság meghallgatta tanúként az intézkedő rendőröket, de mellőzte ... és ... idézését.

Az ügyben intézkedő rendőrök fenntartották a nyomozás során tett vallomásukat, azonban az ellentmondások miatt kétséget kizáróan nem lehetett megállapítani azt, hogy a felperes bármit is dobált volna a tüntetés helyszínén. Jelen perben sem sikerült az alpereseknek a felperes cselekvőségét bizonyítani, továbbá nem támasztották alá a dobálásra vonatkozó állítást a büntetőügyben csatolt felvételek, és a letéti tárgyakról készített jegyzőkönyv sem.

Ismertette a szolgálati szabályzat 59. §-át majd rögzítette, hogy a II. rendű alperes előadása szerint a felperes a rendőri intézkedésnek ellenszegült, ezért volt szükség vele szemben a kezek hátrabilincselésére, a testi kényszer, a fektetés alkalmazására. Azonban ez az állítás is bizonyítatlan maradt.

Rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a felperes mozgásában korlátozott, mindkét lábában térd- és csípőprotézis van, nehézkesen mozog, futni egyáltalán nem tud, így azt a meggyőződést alakította ki, hogy az intézkedő rendőrök fizikai erőfölből voltak, aránytalan volt a kényszerintézkedés módja, bizonyítatlan volt a szükségszerűsége, eltúlzott volt a földre fektetés, a hátrabilincselés. Ezen jogellenes kényszerintézkedések alkalmazásának a következményeként szenvedte el a felperes a testi sérüléseit, amiről orvosi látletet készült, így az elsőfokú bíróság szerint bizonyíték van arra, hogy a felperes több külső fizikai sérülést szenvedett, ezért a II. rendű alperes megsértette a felperes személyes szabadsághoz, valamint a testi épséghez fűződő személyiségi jogát.

Sérült a felperes emberi méltósága is, mert a II. rendű alperes nem azért bilincselte meg a felperest fekvő helyzetben, mert azt támadás vagy erőszakos magatartás indokolta, így nem volt helye a szolgálati szabályzat 60. § (7) bekezdésének

alkalmazására, ezért a II. rendű alperes a felperes emberi méltóságát is megsértette.

Az I. rendű alperes a felperest előállította, illetve 7 órai időtartamban fogva tartotta. Ennek jogszerűségét bizonyítani nem tudta, nem volt olyan felperesi magatartás, ami indokolta volna a felperes előállítását, illetőleg azt, hogy az I. rendű alperes 7 órán keresztül az előállítást foganatosítsa, ezáltal sértette a felperes személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jogát.

A kártérítés iránti igény tekintetében az elsőfokú bíróság álláspontja szerint önmagában az a tény, hogy a BRFK a felperest bűncselekmény elkövetésével gyanúsította nem elegendő az I. rendű alperes felróható magatartásának megállapításához. Ezen túlmenően az előállítás foganatosítása során is úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A II. rendű alperes rendőri egységeinek tagjai intézkedtek a felperessel szemben, erről jelentés készült, az előállítás során a jogszabályi rendelkezések betartásra kerültek, azonban jogszerűtlenül került korlátozásra a felperes személyes szabadsága, ez azonban nem az I. rendű alperesnek felróható, így az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperest ért kárért az I. rendű alperes nem felel, ezért e körben a keresetet elutasította.

Ugyanakkor az elsőfokú bíróság megítélése szerint a II. rendű alperes kártérítési felelőssége fennáll.

Ismertette a Ptk. 339. § (1) bekezdését, a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdését, hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság gyakorlatára, továbbá az Alkotmánybíróság 34/1992.(VI. 1.) AB számú határozatára valamint a Pp. 163. § (2) és (3) bekezdésére, a 206. § (3) bekezdésére.

Kiemelte, a perbeli esetben külön bizonyítás nélkül is elfogadható és köztudomású, hogy az alperes jogellenes magatartása a felperesnek hátrányt okozott, megbilincseltek, fizikai sérüléseket okoztak neki, személyes szabadságában jogszabályellenesen korlátozták.

A jogsértés tárgyi súlyát az elsőfokú bíróság nem találta jelentéktelennek, s mindezeket figyelembe véve a II. rendű alperest a felperes által kért 400.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte.

A késedelmi kamatról a Ptk. 360. § (1)-(2) bekezdése alapján határozott.

A perköltség viseléséről a Pp. 78. §-a és a 81. § (1) bekezdése alapján döntött.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a II. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést.

Állította, hogy tévesen értelmezte az elsőfokú bíróság a jogszabályokat, hiányosan derítette fel a tényállást, ennek következtében téves következtetésre jutott.

Kifejtette, hogy az, hogy a kényszerintézkedés alatt nyilvánvalóan nem került volna sor a panasz elbírálására, ezért a panasz a kényszerintézkedésből eredő károk elhárítására nem alkalmas, a jogszabályok alapvetően téves értelmezéséből ered, így az nem helytálló. Az a megállapítás igaz, hogy a kényszerintézkedés foganatosítása alatt a panasz nem került volna elbírálásra, hiszen arra nem az intézkedést foganatosító rendőrök parancsnoka jogosult, azt az intézkedést

foganatosító szervhez kell benyújtani, annak elbírálási határideje pedig törvényben meghatározott.

Előadta, hogy a bírósági eljárást megelőző államigazgatási eljárás célja az intézkedés jogszerűségének vizsgálata, ugyanakkor azt semmi nem zárja ki, hogy a panasztevő a panasz benyújtásával egyidejűleg érvényesítse kárigényét. Téves az a megállapítás is, hogy a panasz a kényszerintézkedésből eredő károk elhárítására nem alkalmas. E körben hivatkozott az Rtv. indoklására, a Ptk. 349. § (1) bekezdésére és a PK 42. számú állásfoglalásra. Hangsúlyozta, hogy a felperes kárigényének rendezésére lehetőség lett volna az Rtv. szerinti jogorvoslati eljárás során, annak sem jogszabályi, sem egyéb objektív tárgyi akadályai nem voltak.

Ezen túlmenően jelentősége van annak is, hogy bár a felperes sérülései elfogásakor azonnal bekövetkeztek, kártérítés iránti igényét mégis csak 2009. májusában nyújtotta be.

A Ptk. 349. § (1) bekezdésére hivatkozva előadta, hogy a kártérítési per megindításának előfeltétele a rendes jogorvoslat kimerítése, amely jelen esetben az Rtv. szerinti panaszt jelentette volna. A felperes kára államigazgatási jogkörben okozott kárnak minősül, érvényesítésének elengedhetetlen feltétele az Rtv.-ben foglalt panaszjog kimerítése, illetve a Ptk. 349. § (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállása. Nem volt akadálya annak, hogy a felperes kártérítési igényét az államigazgatási eljárás során érvényesítse, azonban panasszal nem élt, kárigényét előzetesen meg sem próbálta érvényesíteni, ezért a per megszüntetésének van helye.

Másodlagosan kérte az ítélet hatályon kívül helyezését, arra hivatkozással, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat nem összességükben értékelte, olyan körülményeket vett figyelembe, amelyre bizonyítást nem folytatott le és mellőzte az ügy megítélése szempontjából jelentős körülményeket.

Az, hogy az ügyészség a felperessel szemben a garázdaság miatt indult eljárást megszüntette, nem jelentheti azt, hogy a rendőri intézkedés alaptalan és jogszerűtlen volt, továbbá nem volt sem olyan körülmény, sem olyan ok, ami a rendőr tanúk szavahihetőségét megkérdőjelezhetette volna.

Kifogásolta, hogy az ítélet indoklásában szereplő „mozgásában korlátozott személy”-re utaló állítást, hivatkozást a rendelkezésre álló peres iratok nem támasztják alá.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

A II. rendű alperes fellebbezése kisebb részben, a kereseti illeték megfizetésére vonatkozó kötelezés tekintetében alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdésének megfelelően csupán a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálhatta felül.

Ebben a körben az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján helytállóan állapította meg a tényállást, amelyre alapított jogi következtetésével és érdemi döntésével a Fővárosi Ítéltábla egyetértett, azonban a II. rendű alperes

személyes illetékmentessége folytán a le nem rótt kereseti illetéket a Magyar Állam köteles viselni, ezért a másodfokú bíróság e körben az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

A Fővárosi Ítéltábla a következőkre alapította érdemi döntését.

A felperes kereseti kérelmében az alperesi intézkedések miatt a polgári jogi személyiségvédelem eszközeinek alkalmazását, az alperesek által elkövetett jogsértések megállapítását [Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja], és az alpereseknek a jogsértésekkel okozott nem vagyoni kártérítés [Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja] megfizetésére kötelezését kérte.

A II. rendű alperes elsődlegesen a per megszüntetését kérte a Ptk. 349. § (1) bekezdésére, arra hivatkozással, hogy a felperes nem élt az 1994. évi XXXIV. törvény 92. § (1) bekezdése szerinti panasszal, pedig a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdése szerint államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.

Az tény, hogy a felperes a bírósági eljárást megelőzően panasszal nem élt, azonban ez jelen perbeli igényérvényesítését nem befolyásolja, mert a felperes nem államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése, hanem személyhez fűződő jogai megsértésének a megállapítása és az ehhez kapcsolódó jogkövetkezmények alkalmazása iránt terjesztett elő kereseti kérelmet. A felperes személyes szabadságának jogellenes korlátozását, testi épséghez fűződő személyiségi joga megsértését kifogásolta, ami elkülönül a Ptk. 349. §-ában rögzítettektől, az államigazgatási jogkörben okozott kártól, ezért a panasz benyújtása a felperesi Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja szerinti igényérvényesítésnek nem volt jogszabályi előfeltétele, ezért a permegszüntetésnek nem volt jogszabályi alapja.

A Ptk. 349. § szerinti felelősség kizárólag az alperes személyéből adódóan merül fel.

A Fővárosi Ítéltábla a személyiségi jog megsértése iránti kereset tekintetében kiemeli, hogy a személyhez fűződő jog olyan relatív szerkezetű jogviszonyt keletkeztet a jogsértő és a jogosult között, hogy a jogsértésből részben sajátos személyiségvédelmi eszközök alkalmazására vonatkozó, részben pedig kártérítési igény keletkezik.

A személyiséget érintő jogsértés megállapításához elegendő annak bizonyítása, hogy a másik fél magatartása a jogosultnak a jog által védett személyiségi érdekkörébe történő behatolást jelent, személyiségi jogait hátrányosan érinti. Ennek megvalósulása esetén a kötelezettnek kell azt igazolnia, hogy a felek közti jogviszony tartalmánál vagy a törvény rendelkezésénél fogva jogosult volt a beavatkozásra. Ugyanis a helyreállító jellegű objektív személyiségvédelmi eszközök igénybevételének önmagában nincsenek olyan különös feltételei, mint a szubjektív szankcióként alkalmazandó kártérítés iránti igénynek. Ennek megfelelően kellett elbírálni a felperes keresetét.

Ebben a körben figyelembe kellett venni az 1993. évi XXXI. törvénnyel a belső jog részévé vált Emberi Jogok Európai Egyezményének rendelkezéseit, amelynek 5. Cikke kimondja, hogy mindenkinek joga van a szabadságra, amelytől senkit sem lehet önkényesen megfosztani, csak ha a törvényben meghatározott okok ezt indokolják, és ebben az esetben is a törvényben meghatározott eljárás szerint. A 11. Cikk kimondja azt, hogy mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához, annak gyakorlását csak a törvényben meghatározott olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megakadályozása, a közegészség, az erkölcsök, illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek.

Az Alkotmány 62. §-a is elismeri a békés gyülekezés jogát és biztosítja annak szabad gyakorlását. Az Alkotmány 55. § (1) bekezdése arról szól, hogy mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, senkit nem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. A személyes szabadság körébe tartozik a szabad cselekvés, a szabad mozgás biztosítása, a tartózkodási és a lakóhely szabad megválasztása. Ugyanakkor a személyes szabadság társadalmi és egyéb fontos érdekből törvény által is korlátozható.

Annak elbírálásánál, hogy a felperes személyes szabadságának korlátozására a törvényben előírt feltételek mellett jogszerűen került-e sor, a következő jogszabályi rendelkezéseket kellett alapul venni.

A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (Gytv.) 2. § (1) bekezdése kimondja, hogy a gyülekezési jog gyakorlása keretében békés összejövetelek, felvonulások és tüntetések (rendezvény) tarthatók, amelyeken a résztvevők véleményüket szabadon kinyilváníthatják. A (3) bekezdés szerint a gyülekezési jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, valamint nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével.

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 13. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha olyan tény vagy körülményt észlel, illetőleg hoznak tudomására, amely rendőri beavatkozást igényel. Az Rtv. 15. § (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 17. § (1) bekezdése szerint a rendőrség feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A rendőri intézkedések közül az elfogás és előállítás feltételeit az Rtv. 33. §-a tartalmazza. Eszerint a rendőr a közbiztonság érdekében a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja [33. § (2) bekezdés f) pontja], az Sztv. 76. § (1) bekezdésének a) pontja is ezzel azonos módon rendelkezik.

A Fővárosi Ítéltábla rámutat arra, hogy a törvényes rendelkezéseknek meg nem felelő intézkedésen alapuló szabadságkorlátozás jogellenes, sérti a személyiségi jogot, így lehetőséget ad a polgári jogi védelmi eszközök alkalmazására.

Annak megítélésénél, hogy az alperesek által alkalmazott intézkedések jogsértőnek minősülnek-e vagy sem abból kellett kiindulni, hogy a Pp. 4. § (1) bekezdése értelmében a bíróságot a döntése meghozatalában nem köti a Budapesti ... Kerületi Ügyészség ... számú eljárásban hozott határozata, azonban a peres eljárás lefolytatása során nem merült fel olyan adat, ami attól eltérő tényállás megállapítására okot adott volna.

Hangsúlyozza a Fővárosi Ítéltábla, hogy a perbeli esetben a felperessel szemben a rendőri intézkedés helyszínen történt foganatosítására nem a gyülekezési törvény megsértése miatti szabálysértés miatt került sor, a felperest garázdaság elkövetése miatt fogták el és állították elő.

A helyszínen intézkedő rendőrök állítása szerint a felperes a felvonulók felé dobott egy bizonyos tárgyat, amelynek földet érésekor durranás és lila füst volt észlelhető.

A perben rendelkezésre álló adatokból - különösen a Budapesti ... Kerületi Ügyészség nyomozást megszüntető határozatából - azonban megállapítható volt, hogy a felperes bizonyítottan nem tanúsított olyan magatartást, ami bűncselekmény elkövetésének gyanújára alapot adott volna. A nyomozás során tett egymásnak ellentmondó vallomások, a felperes konkrét cselekvőségét rögzítő videofelvételek, és a felperes személyes előadása alapján a felperessel szemben a terhére rótt garázdaság vétsége, illetve a Btk. különös részében szabályozott más bűncselekmény elkövetése kétséget kizáró módon nem volt megállapítható. A felperes garázda, rendbontó, a közbiztonságot vagy közrendet zavaró, károkozó magatartást nem tanúsított, így a vele szemben alkalmazott kényszerintézkedés, az előállítás és további fogva tartása törvénytörő és indokolatlan volt.

Az, hogy a felvonuláson a felperes eltakart arccal jelent meg, hogy karjai megfeszítésével a bilincselésnek ellenszegült még nem teremti meg a jogalapot a különböző indokolatlan, aránytalan kényszerintézkedések alkalmazására, ezért a II. rendű alperes nem hivatkozhat alappal arra, hogy intézkedési kötelezettségének tett eleget, mert ezt a perben feltárt tények sem támasztják alá.

Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság alappal jutott arra a következtetésre, hogy a felperes szabadságkorlátozásának nem volt jogszabályi indoka, ezért a II. rendű alperes intézkedésével megsértette a felperes személyes szabadság védelméhez fűződő személyiségi jogát.

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet 54. § (1) bekezdése értelmében bilincs alkalmazása az Rtv. 48. §-a alapján különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására másként nem készíthető, aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, továbbá akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt került sor, valamint akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg. Egyértelműen megállapítható volt a nyomozati iratokból, a tanúvallomásokból, a felperes személyes előadásából, hogy ezen feltételek egyike sem állt fenn. Ugyanakkor az orvosi látletet, vélemény szerint a felperes testén több helyen is 8 napon túl gyógyuló zúzódásos sérülések keletkeztek, jobb karján, jobb bokáján, lábszárán, bal al- és felkarján friss vérömlenyek, csuklóján hámsérülések észlelhetők és testszerte zúzódásai vannak.

Erre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla indokoltnak tartotta annak megállapítását is, hogy a II. rendű alperes a bilincselés, a testi kényszer alkalmazásával is megsértette a felperes testi épséghez fűződő személyiségi jogát.

A nem vagyoni kártérítési igény tekintetében a Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontját, a Ptk. 339. § (1) bekezdését, valamint a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdését kellett alapul venni, figyelemmel az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) AB határozatára és a Legfelsőbb Bíróság iránymutatása alapján kialakult bírói gyakorlatra.

A Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontja értelmében az, akit személyhez fűződő jogában megsértenek, kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése kimondja, hogy aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. A Ptk. 355. § (4) bekezdése szerint kártérítés címén a károkozó körülmény folytán azt a kárpótlást és költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

Mindezekből az következik, hogy a személyhez fűződő jogok megsértése esetén a sérelmet szenvedett személy az általános szabályok alapján igényelhet kártérítést.

A kártérítésnek a jogsértés megállapításánál ismertetett objektív feltételeken túlmenően (kár bekövetkezése, a károkozás jogellenessége és a kettő közötti okozati összefüggés) szubjektív feltétele a felróhatóság. A rendelkezések értelmében a felperesnek kellett bizonyítania azt, hogy az alperesek jogellenes magatartást tanúsítottak vele szemben, amellyel okozati összefüggésben őt kár érte, míg az alperesek tartoztak kimenteni magukat a kártérítési felelősség alól annak bizonyításával, hogy magatartásuk nem volt felróható, mert úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt.

A hasonló ügyekben kialakult bírói gyakorlat szerint a jogorvoslati lehetőségek kimerítésének vizsgálatánál csak az adott jogsérelem orvoslására alkalmas jogorvoslati eszköz vehető figyelembe. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli esetben a rendőrségi törvényben szabályozott panaszjog nem volt alkalmas ilyen joghatás kiváltására, ugyanis azt az Rtv. 93. § (3) bekezdése szerint a beérkezéstől számított 15 napon belül bírálja el indokolt határozatával az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetője.

A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a II. rendű alperes felperessel szembeni jogellenesnek minősített eljárása nyilvánvalóan törvénysértő és így egyben felróható is volt, az alkalmazott intézkedéssel a II. rendű alperes megsértette a szükségesség és arányosság követelményét, amikor a felperest indokolatlanul elfogta, és ennek során - pontosan meg nem állapítható körülmények között - az orvosi látlet szerint sérülést szenvedett, majd előállításra átadta az I. rendű alperesnek.

A Fővárosi Ítéltábla is figyelembe vette az Alkotmány 70/D. § (1) bekezdését, a Ptk. 76. §-át, azt, hogy az ember legalapvetőbb joga az élethez, egészséghez és testi épséghez való jog. Testi sértésnek a testet ért külső behatás minősül, ha azon elváltozást idéz elő; egészségsértőnek pedig azok a magatartások, eljárások

tekinthetők, amelyek a szervezet bármely részének működését vagy azok együttműködését hátrányosan befolyásolják, vagy arra ilyen hatással lehetnek.

A perbeli esetben a felperes magatartásával a testi kényszer alkalmazására indokot nem szolgáltatott, ennek ellenére vele szemben a kényszerintézkedés oly módon történő alkalmazására került sor, amely sérüléseket okozott, így ezzel a II. rendű alperes megsértette a felperes testi épségéhez fűződő személyiségi jogát.

A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a II. rendű alperes felperessel szembeni jogellenesnek minősített eljárása egyben felrőható és nyilvánvalóan törvénysértő is volt, mert az alkalmazott intézkedésekkel az alperesek megsértették az arányosság követelményét, amikor az alperesek a felperest elfogták, testi kényszert alkalmaztak vele szemben, sérülést okozva megbilincseltek és mindezzel pedig hátrányt okoztak a felperesnek.

Ebben a körben a jogsértés tárgyi súlyát, a sérelem időpontját, a kialakult bírói gyakorlatot és a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapítható ténylegesen bekövetkezett hátrányokat kellett értékelni.

A Pp. 163. § (3) bekezdése alapján külön bizonyítás nélkül elfogadható olyan hátrány bekövetkeztése, amely köztudomású ténynek tekinthető.

Nyilvánvaló módon kedvezőtlenül érinti az adott személy életminőségét, társadalmi elfogadottságát a jogosulatlanul - nagy nyilvánosság előtt foganatosított - alkalmazott szabadságkorlátozás, illetve az ennek során végrehajtott bántalmazás, ami minden további bizonyítás nélkül is megállapítható.

A felperes a köztudomású tényeken túlmenően személyes előadásával is alátámasztotta, előadva, hogy a televíziós közvetítést követően „sok embertől” visszajelzést kapott és úgy tekintettek rá, mint egy bűnözőre.

Mindezek kiemelés mellett egyetértett a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemi határozatával.

A másodfokú bíróság ugyanakkor mellőzni rendeli az elsőfokú bíróságnak az emberi méltóság megsértésére vonatkozó ítéleti indokolását egyrészt azért, mert e körben az elsőfokú bíróság a rendelkező részben a személyhez fűződő jogsértést nem állapította meg, másrészt azért, mert a felperes ennek megállapítására irányuló igényét nem tartotta fenn.

Mellőzni rendeli a Fővárosi Ítéltábla a felperes mozgáskorlátozottságára vonatkozó indokolásbeli részt is, mert a rendelkezésre álló perbeli adatok közt arra nézve sem okirati, sem egyéb bizonyíték nem lelhető fel, hogy a felperes térd- és csípőprotézissel rendelkező személy lenne, és erre a peres eljárás során maga a felperes sem hivatkozott.

A II. rendű alperes, mint költségvetési szerv teljes személyes illetékmentességben részesül, ezért a másodfokú bíróság az illetékfizetésre kötelezését mellőzte, és e körben az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta.

A fellebbezési költségek viseléséről a másodfokú bíróság a Pp. 239. § (1) bekezdésén keresztül is érvényesülő Pp. 78. § (1) bekezdése, a 32/2003.(VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése, a 6/1986.(VI. 24.) IM rendelet 14. §-a alapján rendelkezett.

Budapest, 2011. október 11.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

Dr. Győriné dr. Maurer Amália s.k.. Kisbán Tamás s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő